

Cetatea Cavalerilor

2023 - ANUL IULIU MAIU !

NR. 6(34) Iunie 2023

Nr. 6 (34)/ Iunie 2023

Cetatea Cavalerilor

Fondator: Col. r. Dr. Constantin MOȘINCAT
Editor: Asociația Națională a Cavalerilor de Cluj
Editura Tipografică MC, Oradea-2020

Cartea Mea e și a Ta! ISSN 2734-6889 - ISSN-L 2734 - 6889

Petre Țuțea – elev, student și publicist la Cluj în anii '20

Dr. Ionuț ȚENE¹

Puțină lume cunoaște că, în 1920, la sugestia consăteanului și colegului său, etnograful Ion Chelcea, viitorul filosof și gânditor Petre Țuțea s-a înscris în clasa a V-a a liceului „Gh. Bariț” din Cluj unde, în 1923, promovând ultimele două clase ale cursului superior (a VII-a și a VIII-a, pe atunci) într-un singur an, absolvă liceul, și susține examenul de bacalaureat. În toamna lui 1923, tânărul Țuțea se înscrie la Facultatea de Drept a Universității din Cluj, unde obține licența și doctoratul în drept cu calificativul *Magna cum laude*, cu o lucrare privind contenciosul administrativ, în anul 1929. (vezi Radu Sorescu, Petre Țuțea – Viața și opera, Editura Scripta, București, 1999).

Menționez că, o interesantă carte completează această informație: „Mixaje în timp”, care este de fapt o incitantă culegere de articole interbelice alcătuită de regretatul poet clujean, Bazil Gruia (decedat 1995), ce ne oferă o frescă biografică a tinereții filosofului și gânditorului Petre Țuțea. Volumul a fost tipărit în 1999, la prestigioasa editură clujeană Casa Cărții de Știință. Prima parte a cărții cuprinde o introducere a poetului clujean Bazil Gruia despre filosoful Petre Țuțea, precum și câteva articole inedite publicate de acesta la Cluj, în ziarele, „Patria” și „Chemarea”, sub patronajul PNT. Cartea este fermecătoare și dezvăluie lucruri puțin cunoscute despre marele filosof naționalist român, Petre Țuțea, care și-a făcut studiile liceale și universitare la Cluj, devenind un publicist acid în presa clujeană, care și-a pus condeii în slujba liderilor Iuliu Maniu și Ion Mihalache.

Filosoful s-a născut în 1902, la Boteni, în Muscel, într-o familie de țărani săraci. A urmat gimnaziul la Câmpulung Muscel, ca mai apoi să nu mai aibă bani să-și continue studiile. Consăteanul său Ion Chelcea, viitorul etnolog, l-a luat cu el la Cluj și l-a ajutat să-și găsească un post de meditator pentru copiii unui ofițer român dintr-un regiment cazat în oraș. De aici și legenda că Țuțea a fost copil de trupă. De fapt, viitorul filosof a locuit în cazarmă cu soldații și a mâncat din oala lor.

Între anii 1920 – 1923, Petre Țuțea a urmat liceul „Gh. Barițiu” din Cluj. Nu a fost un elev eminent. Foia lui matricolă atestă note relativ modeste. La Limba Română a avut nota 9, la Latină 7, la Franceză 5,5, la Matematică 5, la Anatomie 9, la Igienă 7, Drept 8,5, iar la Geografie 7,5. Ar fi firesc ca municipalitatea să amplaseze pe liceu o placă comemorativă care să amintească trecerea filosofului prin Cluj-Napoca.

În 1924, Petre Țuțea urmează cursurile facultății de drept a Universității Daciei Superioare, fiind considerat un student eminent. Anii universitari îi termină cu calificativul „distingție” din partea profesorilor. Este apreciat de profesorii în Drept Roman, celebrii clujeni Ion Cătuneanu și Traian Pop, viitorul rector. Petre Țuțea s-a lăsat inspirat de efervescenta vieții literare clujene, în special de spiritul revistei conservatoare „Gândirea”, unde publicau Gib Mihăescu, Cezar Petrescu sau Lucian Blaga. Pe străzile burgului transilvan Petre Țuțea și-a intersectat pașii cu Lucian Blaga, entuziasmat de publicarea noului său articol „Revolta fondului nostru nelatin” din „Gândirea”, unde revista își avea sediul în Hotel New York, actualul „Continental”.

¹ Dr. Ionuț Țene, articol apărut în Luceafărul 31 mai 2023

La Facultatea de Drept se împrietenește cu poetul Bazil Gruia, care îl introduce în cercurile țărăniști din oraș. Îi cunoaște personal pe Maniu, Vaida Voevod, Tilea și se angajează redactor la publicațiile țărăniști „Patria” și „Chemarea Tinerimii Române”. Devine un editorialist acid, care sprijină proaspătul guvern PNȚ ajuns la putere în 10 noiembrie 1928, după înlăturarea liberalilor corupți de la putere. Din perspectivă istorică par ciudate, interesante și paradoxale obsesiile sale național-țărăniști și idolatrizarea lui Vaida, Maniu, Mihălache sau Tilea din 1928/1929, știind că peste câțiva ani filosoful devine un journalist de extremă stângă și apoi un ideolog al Mișcării Legionare, un intelectual înregimentat în spatele lui C.Z. Codreanu, discipolul lui Nae Ionescu. Poate exacerbarea modelului rural românesc și al țăranului român a făcut tranșa la Țuțea, de la național-țărăniștii la dreapta, trecând și printr-o experiență scurtă a extremei stângi. Petre Țuțea lucrează în biroul redacției „Patria” până în 1932. Sediul oficiosului PNȚ era pe str. Regina Maria, actualul B-dul Eroilor nr. 36. În 1929, pe 5 aprilie, Petre Țuțea își obține la Universitatea din Cluj titlul de Doctor în Drept, obținând calificativul „Magna Cum Laudae”. Cu prietenul său, poetul Bazil Gruia, petrecea ore întregi în Piața Unirii și în cafeneaua New York (actualul Continental) discutând filosofie și politică. Deși era un tânăr scriitor, Bazil Gruia încă nu intuia în nuce pe marele filosof de mai târziu care a pus bazele filosofiei „românului absolut”. Petre Țuțea a iubit enorm de mult Ardealul și din articolele sale răzbate dragostea pentru ardeleni și rolul acestora în primenirea morală și politică a națiunii române.

În anii 30, România se conducea de la Cluj, unde era sediul central al partidului de guvernământ al lui Iuliu Maniu, iar ziarul oficios al guvernului era publicația clujeană „Patria”, care dădea tonul politicii diriguitoare a națiunii. Țuțea aștepta de la PNȚ-ul din anii 30 resurecția morală și politică a națiunii, dar criza economică a blocat inițiativele clujene ale lui Iuliu Maniu. Plecând la București, Țuțea s-a înregimentat în cadrul unei mișcări politice naționaliste de dreapta care să-i satisfacă viziunile de renaștere națională. Citind după 90 de ani, aceste articole ale lui Petre Țuțea, mă surprinde actualitatea lor.

ADVERTISING

Și atunci, ca și acum, criza morală, politică și mai ales din sănătate și educație făcea ravagii în societatea românească. Editorialele sunt scrise direct, tăios și cu aplomb și, bineînțeles, cu multă dragoste față de Cluj, Ardeal și Țară, de parcă aș citi azi din ele. Apropos, de lipsa de apetență a românului de a-și apăra drepturile. Și atunci, ca și acum, românii nu prea erau solidari în acțiunile populare de apărare a intereselor proprii. Lipsa civismului e o boală românească, care atunci ne-a aruncat în comunism, iar acum în populism: „Problema manifestațiilor de stradă este mai puțin gravă...Românul nu-i revoluționar. Pleacă la revoluție și se oprește la nuntă”, spunea într-un articol clujean, Petre Țuțea. La vremea respectivă Petre Țuțea devenise un activist de stânga, cu idei generoase și naive despre un comunism idealist. Formația sa de stânga s-a plămădit, paradoxal, în conservatorul oraș Cluj din vremea studiilor. După plecarea la București, în 1932, editează cu intelectualul socialist Petre Pandrea revista „Stânga”. Petre Pandrea spunea despre ea că a avut succes un succes efemer. Revista s-ar fi tipărit în 80.000 de exemplare. Apoi Petre Țuțea s-a întâlnit cu profesorul și filosoful Nae Ionescu devenind astfel un filosof și gânditor de dreapta. Butada sa a devenit celebră și peren actuală: „cine, la 20 de ani, nu este de stânga, nu are suflet! Cine, la 40, mai este de stânga, acela este imbecil!”.

Alt paradox al lui Țuțea a fost acela că a murit ca membru PNL, adeziunea aducându-i-se acasă de Dan Amadeo Lăzărescu. Țuțea a fost un geniu al oralității filosofice. Personaj socratic și peripatetic, Petre Țuțea rămâne în istorie culturală a neamului nostru ca o conștiință vie, formată temeinic la școala clujeană, când se plămădea universitatea românească în spiritul și entuziasmul fondator al anului 1919, care l-a marcat pe filosof întreaga viață. Citatele sale sunt încrustate în memoria colectivă ca adevărate îndemnuri paideice: „Am apărat interesele României în mod eroic, nu diplomatic. Prin iubire și suferință. Și convingerea mea este ca suferința rămâne totuși cea mai mare dovadă a dragostei lui Dumnezeu.” Înstrăinatul filosof Emil Cioran în corespondența sa postbelică cu Bucur Țincu scria despre Țuțea: ”îi păstrez lui Petrică aceeași admirație. Ce om extraordinar! Cu verva fără pereche, dacă ar fi trăit la Paris, ar fi avut astăzi o reputație mondială. Vorbesc adesea despre el ca despre un geniu al vremurilor noastre”. Revenirea la ideile filosofice și de gândire ale lui Petre Țuțea în mersul culturii române sunt de o actualitate paradigmatică.

Recuperarea biografiei lui Petre Țuțea este un act al excelenței culturale, care ne obligă la recunoașterea elitelor românești. Dacă l-am parafraza pe Noica, vorbind despre Eminescu, putem să-l adugăm și pe Petre Țuțea în rândurile „oamenilor deplin ai culturii române”, dar și să-l cităm însuși pe gânditorul socratic, înscriindu-l astfel în panteonul „românilor absoluți”.